

Financováno
Evropskou unií

Pilotní ověření fungování tzv. regionálních poradenských center sociálního podnikání v 5 krajích

(Hl. město Praha)

GRANT ADVISOR, spol. s.r.o.
Ing. Klára Šenková, Ing. Martin Dítě, MPA
Prosinec 2023

Financováno EU, projekt Rozvoj ekosystému sociálního podnikání (RESP), registrační číslo - CZ.03.02.02/00/22_004/0001397.

Úvod

Tento dokument mapuje v rámci projektu „Rozvoj ekosystému sociálního podnikání“ (CZ.03.02.02/00/22_004/0001397) potenciál pro rozvoj sociálního podnikání v 5 krajích, ve kterých byla v letošním roce zřízena regionální poradenská centra: SPointy. Jedná se o následující kraje: Moravskoslezský kraj, Ústecký kraj, kraj hlavního města Prahy, Středočeský kraj a Olomoucký kraj.

Dokument je rozdělen do dvou kapitol, první se zaměřuje na socio-ekonomickou situaci uvedených krajů a druhá na charakteristiku ekosystému pro sociální podnikání.

První kapitola napomůže čtenáři pochopit míru potřebnosti sociálního podnikání v daných krajích a k odhadnutí potenciálu pro jeho rozvoj. Charakterizuje regiony z pohledu velikosti, počtu obyvatel a obcí, dále zkoumá demografické aspekty, jako věk či nejvyšší dosažené vzdělání obyvatel. Dále uvádí podíl osob zdravotně postižených a romské menšiny. Druhá část kapitoly je věnována charakteristice regionu z pohledu struktury hospodářství a socioekonomické situace obyvatel. Řeší makroekonomické ukazatele jako výši HDP v krajích, míru nezaměstnanosti, ale také výši vyplácených dávek a počet pracovních míst pro osob se zdravotním postižením (*dále i OZP*) v regionu.

Druhá kapitola poskytuje náhled do současné situace českých podniků. Naznačuje, ve kterých oborech sociální podniky nejvíce podnikají, a naopak které obory jsou opomíjené. Rozsáhleji se věnuje formám podpory, která byla poskytnuta v předchozích letech, a to na nadnárodní, národní, krajské a místní úrovni. Zkoumá koncepce a strategie krajů, které se dotýkají tematiky sociálního podnikání. Tato kapitola se dále se zaměřuje na zastřešující organizace na regionální úrovni a klíčové stakeholdery, kteří mají potenciál pomoci rozvinout oblast sociálního podnikání, mezi tyto subjekty patří univerzity, neziskové organizace a soukromí investoři.

Přílohou tohoto dokumentu je podrobná analýza dotačních výzev za posledních několik let podporující sociální podnikání se zaměřením na výše uvedené kraje.

Obsah

Úvod.....	2
1. Popis sociální a ekonomické situace kraje	5
1.1 Charakteristika regionu z hlediska velikosti, počtu obcí a obyvatel.....	5
1.2 Charakteristika regionu z pohledu struktury hospodářství a socioekonomické situace	6
2. Charakteristika ekosystému pro rozvoj sociálního podnikání.....	9
2.1 Dotazníkové šetření z roku 2019 a 2022 + odlišnosti.....	10
2.2 Sociální podniky přehled.....	12
2.3 Existující formy podpory.....	13
Nadnárodní úroveň.....	13
Národní úroveň.....	13
Krajská úroveň	14
Místní podpora z měst a obcí.....	14
Další.....	15
2.4 Krajské koncepce, strategie, politiky	15
2.5 Existence regionálního zastřešení sítě sociálních podniků	16
2.6 Struktura klíčových stakeholderů a role sociálního podnikání při řešení problémů	17
2.7 Role obcí při sociálním podnikání v kraji	19
Závěr.....	20
Zdroje.....	21

Tabulky a schémata

Tabulka 1: Složení obyvatel podle základních věkových skupin a pohlaví (data 2022).....	5
Tabulka 2: Obyvatelstvo nad 15 let dle nejvyššího dosaženého vzdělání (data 2021).....	5
Tabulka 3: Počet obcí a měst, podíl městského obyvatelstva (data 2022).....	5
Tabulka 4: Podíl OZP, mládeže a romských menšin.....	6
Tabulka 5: Vývoj výše HDP, dle dat ČSÚ.....	6
Tabulka 6: Průměrný měsíční počet vyplácených dávek za rok 2022, dle dat ČSÚ.....	6
Tabulka 7: Přehled dávek na ekonomicky aktivní obyvatelstvo za rok 2022, dle dat ČSÚ.....	7
Tabulka 8: Nezaměstnanost v Praze k 31. 12. 2022.....	7
Schéma 1 - Uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v krajích ČR k 31. 12. 2022.....	8
Schéma 2 - Uchazeči o zaměstnání podle věku v krajích ČR k 31. 12. 2022.....	9
Tabulka 9: Hlavní rozdíly dotazníkového šetření v letech 2019 a 2022.....	11
Tabulka 10: Vynechané otázky.....	11
Tabulka 11: Sociální podniky v ČR.....	12
Tabulka 12: Sociální podniky v Praze.....	13
Tabulka 13: OP Praha – pól růstu: alokace podpory.....	13
Tabulka 14: Výzvy MAS na podporu sociálního podnikání od roku 2018.....	15
Tabulka 15: Poptávky za poslední rok (počet poptávek / objem poptávek v Kč).....	1919

1. Popis sociální a ekonomické situace kraje

Následující kapitola přibližuje sociální a ekonomickou situaci v kraji Hl. město Praha. Slouží k pochopení míry potřeby sociálního podnikání a odhadnutí potenciálu pro jeho rozvoj.

1.1 Charakteristika regionu z hlediska velikosti, počtu obcí a obyvatel

Tabulka 1 nám ukazuje počet obyvatel kraje, rozdělení dle věkových skupin a pohlaví.

Tabulka 1: Složení obyvatel podle základních věkových skupin a pohlaví (data 2022)

	Počet obyvatel	Rozdělení dle věku			Muži	Ženy
		0-14	15-64	65 +		
Česká republika	10 827 529	1 750 808	6 868 872	2 207 849	5 308 523	5 519 006
Hl. město Praha	1 357 326	219 012	883 418	254 896	656 382	700 944

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Na základě dat z roku 2021, lze tvrdit, že nejvyšší je vzdělanost v kraji Hl. město Praha, přes 37 % obyvatel úspěšně absolvovalo VŠO či vysokou školu.

Tabulka 2: Obyvatelstvo nad 15 let dle nejvyššího dosaženého vzdělání (data 2021)

	Žádné	ZŠ	SŠ (bez maturity)	SŠ a nástavby	VŠO, konzervatoř	Bc.	Mgr.
Česká republika	56 100	1 107 860	2 736 983	2 729 091	138 588	330 989	1 144 332
Hl. město Praha	3 916	85 743	187 884	361 420	24 906	75 961	269 964

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Tabulka 3 udává počet měst a obcí v krajích a podíl městského obyvatelstva.

Tabulka 3: Počet obcí a měst a podíl městského obyvatelstva (data 2022)

	Počet obcí celkem	Města	Podíl městského obyvatelstva (%)
Česká republika	6258	604	60
Hl. město Praha	1	1	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Tabulka 4 zobrazuje podíl osob zdravotně postižených, mládeže a romských menšin v kraji. Hl. město Praha má nejmenší podíl OZP z 5 zkoumaných krajů a dle odhadů se tu Romové nejméně potýkají se sociálním vyloučením.

Tabulka 4: Podíl OZP, mládeže a romských menšin

	OZP		Mládež (do 25 let)	Romská menšina	
	Celkem	Do 18 let		Celkem	Odhad sociálně vyloučených (%)
Česká republika	332 739	15 232	2 812 515	240 300	50
Hl. město Praha	33 011	1 225	348 210	18 000	20

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022 a Úřad vlády ČR, 2017

Informace o romské menšině v jednotlivých krajích pochází z kvalifikovaného odhadu koordinátorů pro záležitosti romské menšiny z roku 2017. ČSÚ neposkytuje plné statistiky, protože přihlášení se k etnické menšině je pouze dobrovolnou součástí dotazníků pro sčítání lidu.

1.2 Charakteristika regionu z pohledu struktury hospodářství a socioekonomické situace obyvatel

Přehled vývoje výše hrubého domácího produktu v letech 2017 až 2021 je zaznamenán v tabulce 5. Za rok 2022 nejsou doposud dostupná data. Pro kraj je zde zaznamenán nejdříve celkový roční hrubý domácí produkt v milionech Kč, následně poté přepočten na obyvatele v Kč.

Tabulka 5: Vývoj výše HDP v Praze, dle dat ČSÚ

Vývoj výše HDP		2017	2018	2019	2020	2021
Praha	celkem (v mil. Kč)	1 366 020	1 479 383	1 581 315	1 556 903	1 677 194
	Na 1 obyvatele (v Kč)	1 061 767	1 136 994	1 202 237	1 173 010	1 264 456

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 6 vycházející z dat Českého statistického úřadu zaznamenává data ohledně různých druhů dávek v průměrných měsíčních počtech za rok 2022. Jedná se o podporu v nezaměstnanosti, pomoc v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádnou okamžitou pomoc, příspěvek na péči a příspěvek na bydlení.

Tabulka 6: Průměrný měsíční počet vyplacených dávek za rok 2022, dle dat ČSÚ

Průměrný měsíční počet vyplacených dávek	PvN	HN	PnŽ	DnB	MOP	PnP	PnB
Praha	7101	8823	4812	2959	1052	30 842	17711

Seznam zkratk: DnB – doplatek na bydlení, HM – hmotná nouze, MOP – mimořádná okamžitá pomoc, PnB – příspěvek na bydlení, PnP – příspěvek na péči, PvN – podpora v nezaměstnanosti, PnŽ – příspěvek na živobytí

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Pro bližší představu o míře přerozdělování dávek v krajích slouží tabulka 7, která zobrazuje, jaký podíl tvoří měsíční počet vyplacených dávek na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel.

Tabulka 7: Přehled podílu vybraných měsíčních průměrů dávek na ekonomicky aktivní obyvatelstvo za rok 2022, dle dat ČSÚ

Podíl měsíčního průměru vyplacených dávek a počtu ekonomicky aktivních obyvatel v %	PvN	HN	PnŽ	DnB	MOP	PnP	PnB
Praha	0,77	0,95	0,52	0,32	0,11	3,33	1,91

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

V hlavním městě Praze ke dni 31.12.2022 žilo 1 357 326 obyvatel z čehož 26,7 % tvořili obyvatelé mladší než 25 let. Osob se zdravotním postižením bylo v Praze evidováno 1 814, což představuje 0,13 % populace kraje, přičemž počet pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením činil 1 765. Tyto pracovní místa by byla schopná zaměstnat 97 % OZP.

Podniků v hlavním městě Praze se zaměstnanci bylo k 31. 12. 2022 celkem 198 003, z toho tvořily drobné podniky (1-9 zaměstnanců) 81,6 %, malé podniky (10-49 zaměstnanců) 13,7 %, střední podniky (50-249 zaměstnanců) 3,7 % a velké podniky (250 a více zaměstnanců) 0,9 %. Mezi hlavní ekonomické činnosti v kraji patřily velko- a maloobchod a opravy motorových vozidel, profesní, vědecké a technické činnosti a činnost v oblasti nemovitostí.

Nezaměstnanost v Praze dosáhla dle dat Českého statistického úřadu k 31.12.2022 3,04 % z ekonomicky aktivního obyvatelstva, celkový počet nezaměstnaných byl ve sledovaném regionu 27 766, z toho 15 747 žen a 12 019 mužů. Věkovou skupinu s nejvyšší mírou nezaměstnanosti představovaly osoby ve věku 35-44 let (25 %), co se týče vzdělání, nejčastěji šlo o osoby se základním vzděláním (26 %). Údaje o nezaměstnanosti jsou uvedeny v tabulce 8.

Tabulka 8: Nezaměstnanost v hlavním městě Praze k 31.12.2022

Celkem		Podle věku		Podle vzdělání	
Počet	27 766	15-24	10 %	Bez vzdělání	1 %
Podíl	3,04 %	25-34	19 %	Základní	26 %
Muži	12 019	35-44	25 %	Střední odborné	20 %
Ženy	15 747	45-54	22 %	Střední s maturitou	20 %
		55-65	24 %	Vysokoškolské	20 %
				Jiné	13 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Způsob zpracování dat kapitoly 1.2.

Veškerá výše zmíněná údaje vycházejí z veřejně dostupných dat Českého statistického úřadu a výpočtů na základě těchto dat. Informace, které byly pro analýzu požadované a nejsou v dokumentu obsažené, nebyly dostupné ani z jiných zdrojů.

Tabulka přehledu vývoje HDP v celkovém počtu a v přepočtu na obyvatele vychází z dat vývoje HDP dohledávaných za každý kraj jednotlivě. HDP v krajích za rok 2022 není doposud dostupné. Co se týče nezaměstnanosti, data byla rovněž dohledávána za každý kraj jednotlivě, přímo dostupný byl počet nezaměstnaných v kraji, z čehož byl vypočítán podíl na ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Z dat byl dostupný i podíl a počet nezaměstnaných žen a mužů.

Distribuce nezaměstnanosti v krajích podle věku a podle vzdělání poté vychází z grafického vyobrazení podílů různých skupin, jelikož data s přesným podílem nebyla dohledatelná, v datech se proto mohou objevit lehké nepřesnosti, které však nepřesahují jedno procento. Výchozí grafické zobrazení je uvedeno níže.

V případě věku zároveň došlo ke snížení počtu věkových kategorií sloučením vždy dvou rozmezí po pěti letech na rozmezí deseti let. Data o krátkodobé a dlouhodobé nezaměstnanosti v krajích nejsou bohužel dostupná z žádných veřejných zdrojů.

Schéma 1 - Uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v krajích ČR k 31. 12. 2022

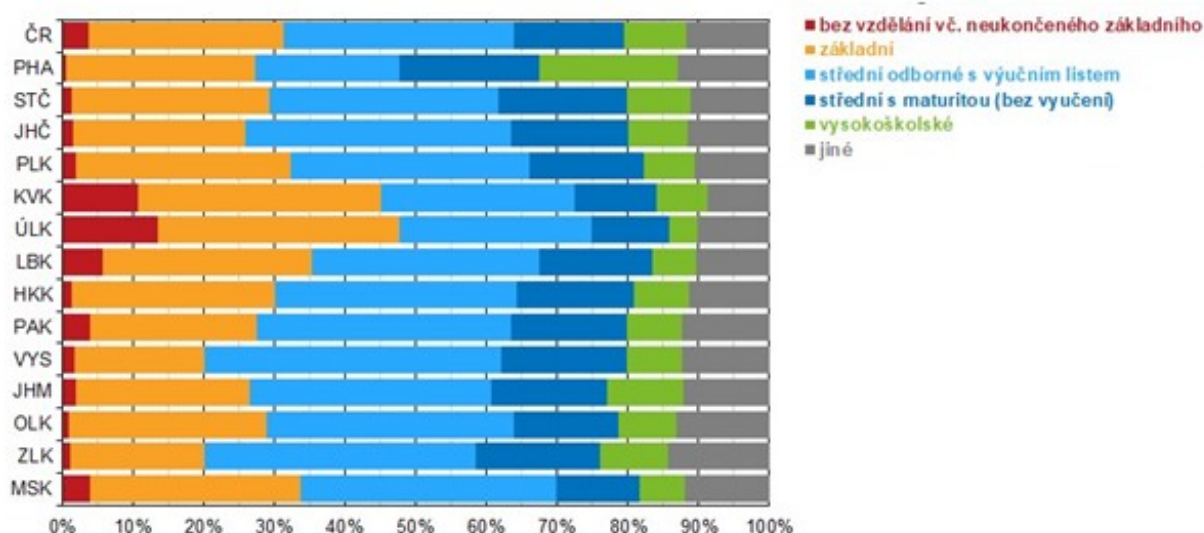
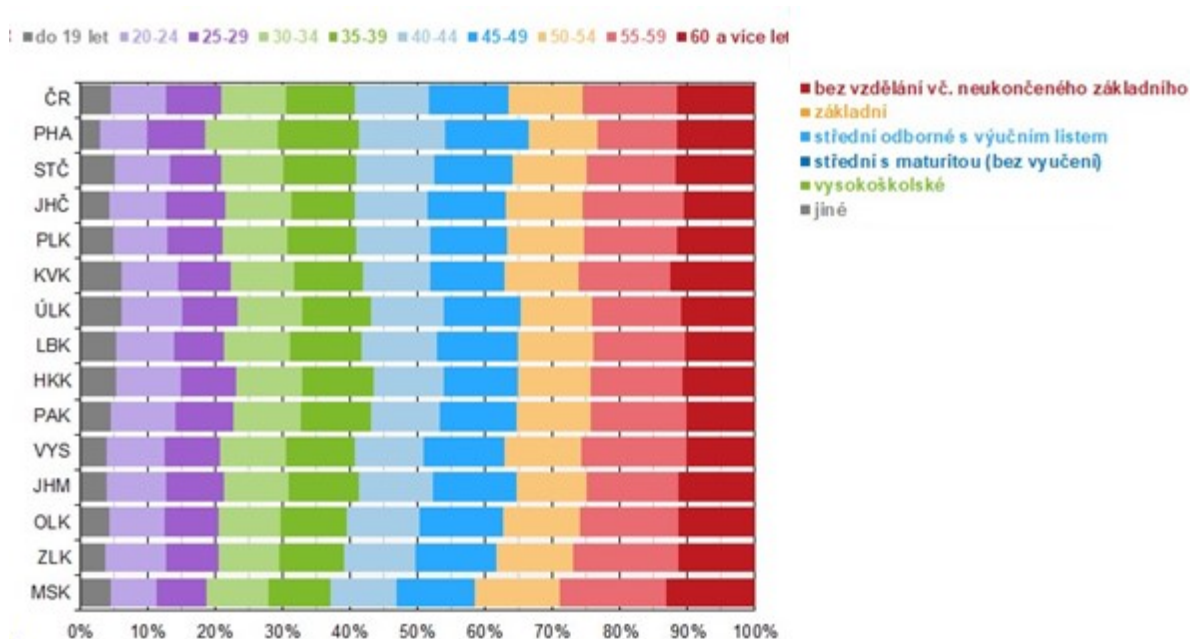

Schéma 2 - Uchazeči o zaměstnání podle věku v krajích ČR k 31. 12. 2022

Co se týká charakteristik specifických skupin obyvatel v krajích, dohledatelný byl celkový počet obyvatel, počet obyvatel do 25 let, z čehož byl dopočítán podíl těchto osob. Údaje o nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením (OZP) nešlo dohledat, existují však data o počtu OZP v okresech a volných pracovních míst pro OZP v okresech, tyto četnosti byly proto sečteny za všechny okresy v každém kraji.

K přehledu státem poskytovaných dávek byl využit dokument ČSÚ s názvem Vybrané údaje o sociálním zabezpečení 2022. U některých dávek byl uveden měsíční průměr, u některých celkový počet za rok 2022, proto byly pomocí přepočtů vytvořeny dvě tabulky, z nichž jedna poskytuje přehled měsíčního průměru a druhá celkového ročního počtu. Celkový roční počet má však v některých případech sníženou výpovědní hodnotu, jelikož je dávka vyplácena v různých intervalech a nelze proto dopočítat počet nebo podíl občanů pobírajících tuto dávku. Pro lepší orientaci a možnost komparace mezi kraji byla však vytvořena tabulka počítající podíl měsíčního průměru vyplácených dávek a počtu ekonomicky aktivních obyvatel.

2. Charakteristika ekosystému pro rozvoj sociálního podnikání

Dle stránek <https://ceske-socialni-podnikani.cz> je sociální podnik definován následovně: „Sociálním podnikem se rozumí „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo její součást nebo fyzická osoba, která splňuje principy sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v zakládacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.“

Sociální podniky lze dále dělit na následující 3 typy:

- **Obecný** sociální podnik, který se stejnou měrou soustředí na aktivity prospívající společnosti a na zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce.
- **Integrační**, který sociální prospěch naplňuje zaměstnáváním a sociálním začleňováním osob znevýhodněných na trhu práce.
- **Enviro-sociální**, ten se kromě zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce zabývá i ochranou životního prostředí (např. recyklace, sdílená ekonomika – sdílení aut). (SOVZ, 2023)

2.1 Dotazníkové šetření z roku 2019 a 2022 + odlišnosti

MPSV průběžně provádí dotazníkové šetření sociálních podniků, tato šetření jsou klíčová, jelikož se jedná o jeden z mála zdrojů, který poskytuje ucelená data. Pro budoucí rozvoj sociálního podnikání je tedy nezbytné, aby šetření poskytovala smysluplná a srovnatelná data. Následující podkapitola se snaží naznačit rozdíly mezi šetřeními z roku 2019 a 2022 a navrhnout zlepšení.

Mezi hlavní rozdíly patří výrazné snížení počtu respondentů. Bylo by zajímavé zkoumat podrobněji, proč k této situaci došlo a vymyslet určitou formu pobídek, které by podniky motivovaly v budoucnu. Klíčové je také zjistit v jaké míře v dotazníkovém šetření odpovídaly stejné podniky, pro zajištění meziroční srovnatelnosti.

Vyplývá, že v ČR dominují integrační podniky (až 95 % respondentů), zbytek jsou obecné sociální podniky. V roce 2022 se poměr integračních podniků snížil na 85 %. Nejvíce se integrační sociální podniky zaměřují na zdravotně znevýhodněné, v roce 2019 až 84 % zaměstnávalo zdravotně znevýhodněné, 52 % dlouhodobě či opakovaně nezaměstnaných a pouze 19 % zaměstnávalo příslušníky národnostních menšin. Jednalo se zejména o tělesně postižené z 80 %, s duševním onemocněním z 68 % a z 52 % s mentálním postižením. V roce 2022 92 % integračních podniků zaměstnávalo zdravotně postižené a 45 % dlouhodobě nezaměstnané. Poměr zdravotně postižených byl podobný 77 % oproti 70 % s duševním onemocněním a 52 % mentálně postižených.

Momentální nastavení systému favorizuje podniky, které zaměstnávají OZP, a to zejména díky příspěvkům až 14 200 Kč + paušální částka 1 000 Kč/měsíc/zaměstnanec (§ 78a odst. 17 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti). Problém je, že tato částka se může lišit podle krajů, jelikož neexistuje přímá úměra dle úvazků. Naopak pro dlouhodobě nezaměstnané žádný příspěvek neexistuje. Navíc OZP mohou mít specifické dovednosti a zkušenosti, např. pro pomoc ostatním OZP.

V roce 2018 57 % podniků hospodařilo se ziskem, průměrný výnos na jeden podnik byl 13,1 mil. Kč a medián 6,7 mil. Kč. V roce 2021 průměrný výnos klesl na 9,6 mil. Kč, medián na 2,9 mil. Kč a zisk vykazalo pouze 48 % zmíněných podniků. V rámci dotazníkového šetření byla tato situace okrajově vysvětlena pandemií.

Pozn.: zajímavé by však bylo hlubší zkoumání. Proč došlo k poklesu mediánu na méně než polovinu roku 2018? Je tato situace zkreslena menším počtem respondentů? Možná se rozhodli neodpovídat právě vysoko-příjmové subjekty. Bylo by zajímavé situaci zkoumat i podle oboru podnikání? Mezi lety došlo k výraznému snížení počtu zaměstnanců. Byla pandemie jediným důvodem pro tento pokles, nebo jsou data opět zkreslena nízkým počtem respondentů?

Tabulka 9: Hlavní rozdíly dotazníkového šetření v letech 2019 a 2022

	2019	2022
Počet respondentů	167	105
Poměr integračních podniků	95 %	85 %
Procento podniků zaměstnávající zdravotně znevýhodněné	84 %	92 %
Procento podniků zaměstnávajících dlouhodobě nezaměstnatelné	52 %	45 %
Ziskové podniky	57 %	48 %
Průměrný počet zaměstnanců (přepočten na plné úvazky)	33 (22)	24 (19)
Průměrný počet znevýhodněných zaměstnanců v integračních podnicích (plné úvazky)	29 (19)	20 (13)
Průměrný podíl znevýhodněných zaměstnanců	72 %	71 %

Zdroj: Dotazníkové šetření sociálních podniků 2019 a 2022

Některé otázky dotazníkového šetření byly mezi lety upraveny či vynechány, některé otázky byly skutečně nadbytečné, jiné měly velký potenciální přínos. Tabulka 9 shrnuje rozdíly v dotazníkových šetřeních.

V roce 2019 se 66 % podniků považovalo za environmentální, pouze polovina z nich však byla schopná identifikovat, jaký environmentální problém jejich společnost řeší. V roce 2022 byla tato otázka vypuštěna. Pokud se chceme environmentální otázku v budoucnu zabývat, je nezbytné použít pevnou definici, aby se neopakovala situace, kdy se sice podniky k environmentálním principům hlásí, ale nejsou schopné identifikovat konkrétní projekty.

V roce 2019 měly podniky možnost nahrát reference, fotografie a videa přímo do dotazníku, důvodem bylo jejich zveřejnění v katalogu sociálních podniků.

V roce 2019 průměrně přes 72 % zaměstnanců tvořily OZP a zhruba 13 % dobrovolníci. Z 60,5 % v sociálních podnicích pracovaly ženy a 59 % z OZP zaměstnanců byly ženy. Tato data v roce 2022 zjišťována nebyla, což je škoda, protože pro analýzu jsou zajímavá.

Interpretace dotazníkového šetření z roku 2022 navíc obsahuje tabulku, která srovnává údaje o zaměstnancích sociálních podniků, a to od roku 2013. Dále věnuje podkapitolu tématu: Reakce sociálních podniků na krizi, jako důsledek pandemie.

Celkově je vzhled vyhodnocení dotazníkového šetření odlišný, rozdílný obsah a designové zpracování může být matoucí pro čtenáře. Bylo by příhodné vytvořit jednotnou šablonu, kterou lze znovupoužít v následujících letech a soubor s Excel tabulkami, kde se pouze nahrají nová data.

Tabulka 10: Vynechané otázky

2019	2022	Doporučení
Environmentální podniky	-	Vytvoření definice
Reference, fotografie a videa	-	-
Údaje o pohlaví pracovníků a počtu dobrovolníků	-	Znovu zavést

-	Srovnání počtu zaměstnanců	-
-	Reakce na krize	-
Odlišný vzhled vyhodnocení dotazníků		Jednotná šablona?

Zdroj: Dotazníkové šetření sociálních podniků 2019 a 2022

2.2 Sociální podniky přehled

Adresář sociálních podniků <https://ceske-socialni-podnikani.cz/adresar-socialnich-podniku> registruje 242 sociálních podniků a 427 provozoven, domníváme se však, že v ČR existuje více sociálních podniků, popřípadě potenciálních sociálních podniků. Sociální podniky zaměstnávají přes 5 tisíc sociálně či zdravotně znevýhodněných. Za hlavní obor podnikání lze považovat obchod, který zmínilo 107 podniků. Podobný závěr vyplynul i z dotazníkových šetření roku 2019 a 2022, nicméně v roce 2019 byla na druhém místě potravinářská výroba a výroba obecně a v roce 2022 pak textil (výroba, recyklace, re-use a propagační dárkové předměty), zatímco dle webové stránky ČSP se do popředí dostalo stravování. V dotazníkových šetřeních byly nejméně zastoupeny kancelářské potřeby a ostraha.

Tabulka 11: Sociální podniky v ČR

Registrovaných podniků (IČ)	Provozoven	Zaměstnanci (sociální / zdravotní znevýhodnění)	Hlavní obor	Nejméně zastoupený obor
242	427	5134	Obchod (107), Stravování (69), Textil (65)	Ostraha (3), Kancelářské potřeby (5), Nábytek (9)

Zdroj: Vlastní zpracování dle webu ČSP

Lze pozorovat nárůst v počtu sociálních podniků v oboru IT služeb, které patřili mezi nejméně zastoupené v roce 2022, o 5 % se také snížilo zastoupení obchodu, i když se stále jedná o hlavní obor, ve kterém sociálních podniky působí. Je také potřeba zmínit jiný obor, kdy podnikání nespadá do základních 23 oborů. Uvedlo ho totiž přes 23 % provozoven.

V oblasti obchodu momentálně podniká 25 % provozoven, v dotazníkových šetřeních to bylo okolo 30 %. Stravování je zastoupeno z 16 % a tvoří druhý nejčastěji zmiňovaný obor, to je rozdíl oproti dotazníkovým šetřením, kde v roce 2022 na druhém místě byl textil (26 %) a propagační dárkové předměty (26 %).

V Tabulce 12 můžeme vidět počet provozoven v kraji a hlavní obory podnikání (počet provozoven). Nejvíce provozoven sociálních podniků se nachází v Praze a hlavní obory podnikání se výrazně liší dle jednotlivých krajů, i když obchod a stravování stále zastává výraznou funkci.

Tabulka 12: Sociální podniky v Praze

Kraj	Celkem (provozoven)	Hlavní obor podnikání
Hl. město Praha	55	Obchod (13), Stravování (9), Údržba zeleně (9), Umělecká a řemeslná tvorba (9)

Zdroj: Vlastní zpracování dle webu ČSP

2.3 Existující formy podpory

Tato podkapitola se zaměřuje na průzkum dosavadních forem podpory sociálního podnikání, a to na nadnárodní, národní, krajské a místní úrovni. Pro zpracování týkající se podpory byla zejména použita interní data dostupná předplatitelům a archivovaná data služby Dotaceonline.cz firmy Grant Advisor, zpracovatele tohoto dokumentu. Součástí přílohy č. 1 tohoto dokumentu je výčet dotačních výzev podporujících sociální podnikání od roku 2018 se zaměřením na vybrané kraje.

Nadnárodní úroveň

Na nadnárodní úrovni je sociální podnikání podporováno v rámci komunitárních programů Evropské komise. A to zejména v rámci programu Horizont, který některé výzvy zaměřil i na sociální inovace, dále pak program Erasmus, ESF či COSME, který přímo podporuje evropské sociální podniky, zejména pak MSP.

Národní úroveň

V rámci OP Zaměstnanost+ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR poskytuje dotace pro sociální podniky, které zaměstnávají lidi s různými zdravotními a sociálními problémy. V roce 2015 MPSV vyhlásilo výzvu s alokací 100 mil. na sociální podniky, prostředky pocházely z evropských fondů, přesněji z programu Zaměstnanost (MPSV, 2015). V roce 2017 oznámilo další výzvu s alokací 150 mil. Kč, v rámci které mohly žádat i environmentální sociální podniky (MPSV, 2017). V roce 2019 vyhlásilo ve spolupráci s ČMZRБ výzvu s rozpočtem 400 mil. Kč, podniky byly podpořeny formou zvýhodněného úvěru a poradenství (MPSV, 2019). V současnosti běží výzvy s alokací 350 mil. Kč z roku 2022, žádosti byly podány na více než 750 mil. Kč (ESFCR, 2022).

Dalšími zdroji byly:

- S-podnik: investiční nebo provozní úvěry od národní banky a poradenství na sociální podnikání. Úrok 0 %, částka 400 tis. – 25 mil. Kč, doba splatnosti 2-10 let, program běžel do 30.6.2023, plánovaná alokace byla 380 mil. Kč. (ESFCR, 2023)
- IROP 4.1 – Posílení komunitně vedeného místního rozvoje: Cílem programu je výstavba, rekonstrukce a vybavení sociálních podniků, vznik nového sociálního podniku a aktivity osob samostatně výdělečně činných v sociálním podnikání. V rámci výzvy z roku 2016 bylo na 61 žádostí přiděleno přes 125 mil. Kč. (IROP, 2016)
- IROP 2.2 - Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání. Finanční objem proplacených projektů:

- 2016 – 51 mil. Kč
- 2019 – 12,5 mil. Kč
- 2020 - neupřesněno

Krajská úroveň

V některých krajích je sociální podnikání podporováno dlouhodoběji, ať už formou finanční podpory, či formou vzdělávací, informační či v rámci workshopů.

OP Praha – pól růstu ČR podporuje sociální podniky působící v hlavním městě. V rámci specifického cíle 3.2 se zaměřuje na posílení infrastruktury sociálního podnikání a finance pochází z EFRR. Specifický cíl 3.3 financovaný z ESF podporuje aktivity pro integraci, komunitní služby a prevenci a jednou z podporovaných aktivit je i sociální podnikání propojené s místními komunitami. (MPSV, 2023c)

Tabulka 13: OP Praha – pól růstu: alokace podpory

Rok	Priorita 3.2	Priorita 3.3
2016	45 mil.	400 mil.
2017	65 mil.	-
2018	-	300 mil.
2019	49 mil.	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle OP PPR, 2023

Fokus Praha nejen pečuje o občany s duševním onemocněním, ale částečně se zaměřuje i na sociální podnikání, a to skrze svoji dceřinou společnost Fokus Praha sociální firmy, s.r.o., která nabízí lidem se zdravotním znevýhodněním smysluplné pracovní uplatnění. Spadají pod ni tyto sociální podniky: Prádelny u Mandelíků a Zahrada. (Fokus Praha, 2023)

Místní podpora z měst a obcí

Města a obce mohou také podporovat sociální podnikání prostřednictvím různých programů a dotací. Tyto programy se zaměřují na podporu místních sociálních podniků a rozvoj místní komunity.

Prostředky pocházejí zejména z IROP a OPZ+ a jsou rozdělovány skrze výzvy místních akčních skupin. Tabulka 14 zobrazuje počet MAS v ČR, počet výzev vyhlášených od roku 2018 a předpokládanou celkovou alokaci v rámci těchto výzev. Data pocházejí z interních zdrojů a alokace je titulována jako minimální, protože některé výzvy mohly být vyhlášeny bez alokace atd., skutečná alokace je tedy pravděpodobně vyšší, než je uvedeno v tabulce.

Tabulka 14: Výzvy MAS na podporu sociálního podnikání od roku 2018

	Počet	Výzvy	Minimální alokace (Kč)
Česká republika	180	151	342 125 122

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dat Grant Advisor / Dotaceonline.cz

Celkově došlo k největší přímé podpoře v roce 2019, kdy bylo vypsáno celkem 102 výzev na podporu sociálního podnikání, naopak prozatím není evidována žádná výzva s uzávěrkou v roce 2022 nebo 2023. V těchto letech vycházely výzvy na podporu sociálních služeb, nicméně žádná se nezabývala přímo sociálním podnikáním. Dle dotazníkového šetření z roku 2019 došlo k největšímu nárůstu zakládaných podniků v roce 2015 (19 nových podniků) a dle šetření roku 2022 to byl rok 2018 (10). Tato informace je však zavádějící kvůli rozdílnému počtu respondentů, jelikož dle dotazníkového šetření z roku 2022 v roce 2015 vzniklo pouze 7 nových podniků. Nelze tedy určit přímou úměru mezi podporou sociálního podnikání a vznikem nových podniků.

Další

Sociální podniky podporují také univerzity, a to zejména formou vzdělávání a mentoringu, nicméně mohou také poskytovat finanční podporu či propagaci a osvětu. Různé soukromé organizace či neziskové organizace poskytují sociálním podnikům finanční podporu, školení či workshopy, na konkrétní subjekty se zaměří kapitola 2.5.

2.4 Krajské koncepce, strategie, politiky

Všechny kraje mají dokumenty věnující se sociálně vyloučeným skupinám a rozvoji sociálních služeb, tyto dokumenty však víceméně nezmiňují sociální podnikání, častěji je zmíněna podpora lidí sociálně vyloučených či podpora zaměstnávání OZP, většinou však pouze okrajově. Následující odstavce se snaží naznačit dokumenty, které se tématu sociálního podnikání dotýkají a poskytují odkazy na zmíněné dokumenty.

Hl. město Praha

Strategický plán hl. města Prahy z roku 2016 zmiňuje sociální podnikání jako příklad v části věnované solidaritě se slabšími. Také v části 1.1-F3 věnované integraci osob bez domova – „podpora sociálnímu podnikání v rámci projektů městských částí a neziskových organizací zaměřených na pomoc ekonomicky ohroženým a marginalizovaným skupinám obyvatel, vytvoření vhodných pracovních míst pro lidi bez domova či marginalizované osoby hl. m. Prahy za účelem získání či obnovení jejich pracovních návyků.“ (IPR Praha, 2016) V rámci OP Praha - pól růstu ČR (2014) byla podkapitola 3.2 věnována posílení infrastruktury pro sociální podnikání – „vznik a rozvoj sociálních podniků a projektů poskytujících pracovní příležitosti pro znevýhodněné a obtížně zaměstnatelné skupiny obyvatel v Praze.“

Odkaz: <https://www.zdravamesta.cz/cz/praha/rozvojove-zamery/strategie/operacni-program-praha-pol-rustu-cr?typ=struktura>

Praha také vydala koncepci pro integraci cizinců 2022-27, kde se odkazuje na bod 5.B.33 Podpora místních komunit s integračním přesahem národní koncepce. Ta se mimo jiné věnuje vyrovnání

příležitostí pro občany se zdravotním postižením, ale také integraci romské menšiny, prevenci sociálního vyloučení a komunitním pracím. Romské integraci se samostatně věnuje Strategie romské integrace 2021-2030. V rámci Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením 2021-2025 uvádí efektivní podporu zaměstnanosti osob ZP na chráněném i na otevřeném trhu práce i podporu jejich zaměstnávání ve veřejném sektoru.

Odkaz: <https://www.zdravamesta.cz/cz/praha/rozvojove-zamery/strategie/koncepce-hl.m.prahy-pro-oblast-integrace-cizincu-2022-2027?typ=tematicky&v=5ec73551e0514188f672c0482c14381c>

V rámci Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území hlavního města Prahy 2022-2024 je zmíněna podpora osob ZP na trhu práce a vytvoření pracovních příležitostí v organizacích zřizovaných HMP, podkapitola věnovaná řešení situace osob bez domova zmiňuje „navrhnout model pro dlouhodobé i krátkodobé zaměstnání u firem s majetkovým podílem HMP, vlastněné HMP, u příspěvkových organizací HMP. Do pravidel zakázkových a výběrových řízení na zajištění služeb pro HMP jsou zapracovány mechanismy, které podporují zapojení organizací sociálního charakteru.“

Odkaz: <https://www.zdravamesta.cz/cz/praha/rozvojove-zamery/strategie/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-na-uzemi-hlavniho-mesta-prahy-2022-2024-3.aktualizace?typ=struktura>

2.5 Existence regionálního zastřešení sítě sociálních podniků

TESSEA (Tematická síť pro sociální ekonomiku) zastřešuje sociální podniky z celé ČR, prosazuje jejich zájmy, poskytuje vzdělání a šíří praxi sociální ekonomiky (TESSEA, 2023a). TESSEA zastřešuje více jak 70 sociálních podniků a podporovatelů sociální ekonomiky z celé ČR. Podporuje své členy a zároveň je partnerem pro stát, kraje a další instituce.

Deklarace odpovědného podnikání z.s. je spolek, jehož cílem je popularizovat sociální podnikání v Česku, vytvářet prostor pro diskusi o jeho směřování nejen v oblasti legislativy a formou asociace přinášet servis sociálním firmám, které se hlásí k hodnotám udržitelného zaměstnávání sociálně a zdravotně znevýhodněných zaměstnanců.

Fokus ČR je průkopníkem a významným propagátorem sociálního podnikání v ČR, jeho členové provozují řadu sociálních firem a jsou v tomto směru inspirací pro další organizace (Fokus ČR, 2023).

SPointy jsou kontaktní místa pro zájemce o sociální podnikání. Nabízejí bezplatné poradenství a konzultace, vzdělávání a školení nebo možnosti networkingu, a to jak začínajícím, tak stávajícím podnikům. Zatím jsou v ČR otevřeny 4 (v Praze, Ústí nad Labem, Olomouci a Ostravě), které fungují od letošního léta. (Novák, 2023)

Za servisní, nikoliv už zastřešující organizaci lze považovat i Sociální akademii, kterou založila P3 – People, Planet, Profit, o. p. s. V minulosti například realizovala pětiměsíční vzdělávací program určený lidem v tíživé životní situaci, kteří mají dobré nápady a chtějí je uvést do života. Krom průvodce jak zrealizovat projekt či založit sociální podnik získaly vybrané projekty podporu ve výši 5 000 Kč. (Sociální akademie, 2023)

Breakfaststory s.r.o., je pražským podnikem, který působí teprve od roku 2019. V současnosti sdružuje více než 80 sociálních podniků napříč ČR. Na jejich webových stránkách lze najít e-shop, kde jsou nabízeny produkty od sociálních podniků z celé České republiky. Breakfaststory se také snaží propagovat sociální podnikání a zvyšovat povědomí o této oblasti. (Breakfaststory, 2023)

Inspirace v ostatních krajích

Regionální centrum podpory sociálního podnikání je platforma zaměřená na rozvoj sociálního podnikání v Královéhradeckém kraji, naplňuje podobné funkce jako vznikající SPointy a momentálně připravuje ucelený katalog sociálních podniků a poskytovatelů náhradního plnění v kraji. (CIRI, 2023). V roce 2022 byl zahájen první ročník inkubátoru sociálních podniků, přihlásilo se 8 podniků a komise vybrala 5 z nich, těmto podnikům byla podpora formou poradenství, vzdělávání, mentoringu či exkurzí do úspěšných sociálních podniků (Inkubátor sociálních podniků, 2023).

Komora sociálních podniků se sídlem v Brně zastřešuje zejména podniky v Jihomoravském kraji. Aktivně spolupracuje s veřejnou správou, neziskovým sektorem, komerčním prostředím, příslušnými státními institucemi a vzdělávacími institucemi, jako je třeba Masarykova Univerzita. KSP také nabízí ucelený vzdělávací program pro management sociálního podniku a některými autory je považován za inkubátor sociálních inovací. (KSP, 2020).

Pardubický kraj podporuje sociální podnikání formou poradenského centra, odpovědného zadávání veřejných zakázek, ale také ve spolupráci s agenturou CzechInvest pořádá pracovní setkání sociálních podniků a společensky odpovědných firem. Ve spolupráci s Podnikatelským inkubátorem P-PINK a CzechInvest také připravili Akademii pro sociální podnikání s rozsáhlou škálou školení a workshopů. (Parádní kraj, 2023).

2.6 Struktura klíčových stakeholderů a stávající role sociálního podnikání při řešení místních problémů

Univerzity

Klíčovou roli v rozvoji sociálního podnikání hrají zejména univerzity, které jsou schopny „vychovat“ budoucí manažery či zakladatele sociálních podniků. Větší české univerzity mají fakulty sociálních studií či věd. Vyučují pak i předměty jako Sociální ekonomika a podnikání a někteří studenti se tomuto tématu hlouběji věnují v rámci svých závěrečných prací.

Například Ostravská Univerzita přímo nabízí magisterský program: Sociální práce a sociální podnikání, tento program funguje jako joint degree ve spolupráci se zahraničními vysokými školami, a to Trnavskou univerzitou a Fachhochschule Campus Wien. Spolupráce na realizaci programu je založena na dlouhodobém členství fakulty v síti Social Work and Social Economy. Hlavní výhodou je přeshraniční přesah programu, který je klíčový pro rozvoj sociálního podnikání v naší zemi. (Ostravská Univerzita, 2023)

MUNI se v rámci bakalářského programu Environmentální studia věnuje Sociálně-environmentálnímu podnikání (MUNI, 2023). Česká zemědělská univerzita zase nabízí předměty, které se zabývají sociálním zemědělstvím, součástí výuky jsou exkurze do podniků, které podnikají v sociálním zemědělství (např. Sociální farma, s. r. o.; Domov sv. Anežky, o. p. s.; Biskupství litoměřické). ČZU také dlouhodobě spolupracuje se sociálními podniky v kraji. (ČZU, 2023)

Mimo jiné se univerzity zapojují do veřejných zakázek týkajících se sociálního podnikání, mohou zpracovávat různé analýzy a výzkumy. Např. Univerzita Palackého v Olomouci prováděla ve spolupráci s TESSEA výzkum, který se stal podkladem pro publikaci Krizové řízení v sociálních podnicích. (TESSEA, 2023b)

NNO a soukromí investoři

Některé neziskové organizace v ČR poskytují podporu pro sociální podniky prostřednictvím poradenství, školení a konzultací, stejně jako někteří soukromí investoři podporují sociální podnikání prostřednictvím investic do sociálních podniků a poskytování finančních prostředků na rozvoj těchto podniků.

Platforma rozvoje NNO např. podporuje sociální podnikání formou publikace informací o zákonech či novinkách týkajících se sociální ekonomiky. Sociální podnikání dále podporuje Nadace Laboratoře Vodafone či Česká Spořitelna, která má vlastní Akademii sociálního podnikání. Kromě výhodného úvěru nabízí vznikajícím sociálním podnikům i pravidelné vzdělávací semináře, dále podporuje i studentskou soutěž Social Impact Award. (Platforma NNO, 2023)

Sociální podnikání podporuje i ČSOB, a to formou grantových řízení, zatím rozdělila téměř 11 mil. Kč mezi 73 sociálních podniků (ČSOB, 2023). ČSOB ve spolupráci s Deklarací odpovědného podnikání z.s. uděluje ocenění českých sociálních podniků; Zlatá vážka. Cílem ocenění je přinášet inspiraci v oblasti spolupráce mezi sociálními podniky, korporátními společnostmi, státní správou i samosprávou a také seznamování veřejnosti se zaběhlou praxí v zahraničí. (Zlatá vážka, 2023) Nadace O2 se dlouhodobě věnuje sociálnímu podnikání a nově je i partnerem cen Zlatá vážka. Podniky či jednotlivci mohli soutěžit v 6 kategoriích a vítěz mohl získat až 100 000 Kč. (Ježková, 2023) V minulosti sociální podnikání podporovala také UniCredit Foundation (Plocek, 2016).

Řešení místních problémů

Sociální podnikání napomáhá řešení místních problémů zejména formou sociální inkluze a mobilizaci jinak nezaměstnané pracovní síly, čím snižuje nátlak na veřejné rozpočty. Tímto způsobem pomáhá k řešení sociálních problémů skrze poskytování veřejně prospěšných produktů a služeb. (Hyánek a kol., 2018)

Sociální podniky mohou hrát důležitou roli např. při řešení environmentálních problémů, mnoho z nich se zabývá opravou a prodejem zboží z druhé ruky, popřípadě prodejem darovaného zboží, pro které již přechází majitel neměl využití či recyklaci. Nicméně zde výčet zdaleka nekončí, nově vzniká mnoho sociálních podniků, které se zabývají opravou strojů a elektrických zařízení. Tímto způsobem na místní úrovni redukuje plýtvání materiálem a snižují znečištění způsobené průmyslovou výrobou.

Dále se podniky zaměřují na eko-produkci, a to ať už potravin, drogerie, či obuvi prospěšné pro zdraví, jako barefoot. Tímto způsobem podporují zdravý životní styl v kraji a redukuje budoucí výdaje ve zdravotnictví. Sociální podniky napomáhají integraci na místní úrovni formou volnočasových aktivit, jako jsou tvořivé dílny, kroužky a podobné. Mají vliv i na vzdělanost znevýhodněných osob.

Mimo jiné přispívají k místní bezpečnosti a údržbě veřejných prostranství, ať už formou stavebních či úklidových prací, údržbou zahrad a parků. (MPSV, 2023a – informace z katalogu sociálních podniků).

Poptávka v kraji

V budoucnu by bylo zajímavé srovnat nabídku jednotlivých služeb, které sociální podniky poskytují s poptávkou po těchto službách. Následující tabulka naznačuje postup, jakým se dá zkoumat poptávka. Data pocházejí ze stránky Poptávky.cz, která po zadání oboru podnikání vrací počet poptávek a celkový obrát, dle nabízené odměny v jednotlivých poptávkách. Poptávky byly omezeny pouze na období jednoho roku. Celkový obrát je nutné brát pouze jak orientační, protože ne všechny poptávky jsou finančně ohraničeny.

Tabulka 15: Poptávky za poslední rok (počet poptávek / objem poptávek v Kč)

	Řemeslné práce	Potravinářství	Úklidové služby	Bazar
Česká republika	25 502 / 8 693 716 000 Kč	951 / 201 807 500 Kč	807 / 178 980 500 Kč	101 / 30 129 500 Kč
Hl. město Praha	5 047 / 1 116 171 000 Kč	444 / 121 527 000 Kč	260 / 67 800 000 Kč	10 / 3 255 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Poptavky.cz

Pro ukázkou byly vybrány řemeslné práce, potravinářství, úklidové služby a bazar (kde je zahrnut všechny prodej z druhé ruky, kromě aut). Poptávka po řemeslných pracích byla za poslední rok velmi vysoká, a to zejména v Praze a kraji Středočeském. Nicméně pokud se podíváme na zaměření sociálních podniků uvedených v Katalogu sociálních firem, v této oblasti je nerozvinutý potenciál, protože řemeslné práce nabízí zhruba 4 sociální podniky v celé ČR. Nabídka více odpovídá poptávce v oblasti potravinářské výroby, kdy v této kategorii Katalog uvádí 62 podniků. V rámci úklidových služeb je to 47 provozoven, velké množství podniků taky nabízí prodej z druhé ruky a to například prodej opraveného či darovaného zboží.

2.7 Role obcí při sociálním podnikání v kraji

Obce hrají v sociálním podnikání velmi důležitou roli, zejména proto, že se jedná o menší územní samosprávné celky, který mají nejbližší kontakt s občany. Místní správa a samospráva disponuje kapitálem na podporu fungování sociálních služeb a zároveň nese odpovědnost za místní sociální politiku. (Mandys, Varhol, 2023). Mimo jiné také snižují nezaměstnanost formou poskytování pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací, či právě sociálního podnikání. Obce mohou sociální podnikání podporovat, nemohou ale být majoritním zakladatelem sociálního podniku, to by se však v budoucnu mohlo změnit.

Hlavní finanční podpora na místní úrovni v méně zalidněných oblastech probíhá v současnosti spíše skrze místní akční skupiny, toto téma bylo podrobněji popsáno v kapitole 2.3 v rámci místní podpory. Ve větších územních celcích pak na základě strategií ITI a IPRÚ. Jedná se o financování prostřednictvím strukturálních fondů EU na období do roku 2027.

Obce mohou podporovat sociální podnikání různými způsoby, například:

- Municipality, především ty větší, mohou sociální podniky podporovat přímo finančními příspěvky, granty nebo úvěry. Tato podpora může být určena na pokrytí investičních či provozních nákladů, nebo na vytvoření nových pracovních míst.
- Obce mohou sociální podniky podporovat tím, že budou odebírat jejich produkty nebo služby. To může pomoci sociálním podnikům získat stabilní zdroj příjmů a rozšířit své působení.
- Obce mohou / měly by podporovat sociální podniky uplatňováním principů odpovědného zadávání veřejných zakázek - https://www.sovz.cz/wp-content/uploads/2021/02/ovz_publicace_ovz-v-kostce_200205.pdf
- Obce mohou podporovat sociální podnikání na místní úrovni úpravou vyhlášek a či jinou podporou, například poskytováním bezplatného poradenství především ve fázi rozvoje sociálního podniku nebo slevou na poskytované služby.

Závěr

První kapitola výrazně přispěla k pochopení míry potřebnosti sociálního podnikání v 5 vybraných krajích. Situace se zdá být nejhorší v kraji Ústeckém, který má nejvyšší nezaměstnanost nejen v rámci vybraných krajů, ale v rámci celé ČR a dále pak v kraji Moravskoslezském. Logicky se také jedná o kraje s nejvyšším průměrem měsíčně vyplácených dávek na ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Navíc při pohledu na dostupná pracovní místa pro OPZ a počet OPZ v kraji vidíme, že v Moravskoslezském kraji jsou tyto místa schopná poskytnout práci pouze 14 % OZP, v kraji Ústeckém pak 15,5 %. Zatímco v Praze by dostupná pracovní místa pro OZP byla schopná zaměstnat 97 % OZP žijících v kraji, v kraji Středočeském je to 40 %. Mimo jiné je v kraji Ústeckém nejnižší úroveň vzdělanosti v porovnání se zmíněnými kraji a nejvyšší míra romského obyvatelstva, skoro 8 % populace kraje. Moravskoslezský má také velký podíl romské menšiny. Na základě první kapitoly jsem schopni určit, že rozvoj sociálního podnikání by měl největší pozitivní dopad v kraji Ústeckém a Moravskoslezském.

Druhá kapitola nejdříve rekapitulovala oficiální definice a porovnávala dotazníkové šetření sociálního podnikání mezi lety 2019 a 2022. Dotazníková šetření se průběžně upravují a došlo k vynechání některých otázek, zatímco v některých případech to pro přehlednost dává smysl, např. vynechání údajů o struktuře zaměstnanců sociálních podniků nám může poskytnout zajímavé údaje a mělo by být v budoucích šetřeních zachováno.

Hlavním oborem podnikání byl dle Katalogu sociálních podniků obchod, stravování a textil, situace se však částečně lišila dle krajů, nejméně byla z 23 oborů zastoupena ostraha a kancelářské potřeby. Nicméně lze vidět, že i sociální podniky následují současné trendy a vznikají např. i podniky v oboru IT.

V rámci národní úrovně nejvíce podporují sociální podnikání výzvy operačních programů Zaměstnanost+ a IROP, dále pak existují podpory formou zvýhodněných úvěrů. Na krajské úrovni je nejvíce sociální podnikání podporováno v Praze, zatímco v Ústeckém kraji byly první výzvy na podporu sociálního podnikání vypsány až letos. Stejně tak se rozvoj sociálního podnikání rozběhl v Olomouci až loni po vzniku SPointu, tento kraj zatím ale nealokoval žádnou finanční podporu. Na místní úrovni bylo sociální podnikání nejvíce podporováno ve Středočeském a Ústeckém kraji, ten měl i největší finanční alokaci, nejméně pak v kraji Olomouckém.

Kraje zatím plně nezačlenily téma sociálního podnikání do svých koncepcí. Některé koncepce je sice zmiňují, nicméně velmi okrajově. Postupně také vznikají zastřešující organizace sociálního podnikání a různé inkubátory, je však znát, že rozvoj sociálního podnikání je v Česku v počátcích a určitě by rozvoji pomohla inspirace ze zahraničí.

Důležitou roli při rozvoji hrají také univerzity, které čím dál více téma sociálního podnikání zahrnují do studijních osnov, a to zejména na v rámci socio-ekonomických či environmentálních oborů. Do podpory se zapojují i neziskové organizace či soukromí investoři.

Zdroje

- Breakfaststory [online], 2023. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://breakfaststory.cz/>
- CASTILLO, Lenka, 2021. Středočeský kraj plánuje podpořit sociální podniky. In: Praha TV [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://prahatv.eu/zpravy/stredocesky-kraj/stredocesky-kraj/15297/stredocesky-kraj-planuje-podporit-socialni-podniky>
- CIRI, 2023. Regionální centrum podpory sociálního podnikání. In: CIRI HK [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.cirihk.cz/regionalni-centrum-podpory-soc-podnikani.html?lang=1>
- ČSOB, 2023. ČSOB Grantový program určený sociálním podnikům. In: ČSOB [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/csob/spolecenska-odpovednost/filantropie/granty/csob-grantovy-program-stabilizace-socialnich-podniku>
- ČSÚ, 2022. Veřejná databáze. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>
- ČZU, 2023. Česká zemědělská univerzita v Praze. In: SZIF [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://shorturl.at/xJKV9>
- DOTACE EU, 2016. Podpora sociálního podnikání v Ústeckém kraji. In: Dotační info [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.dotacni.info/podpora-socialniho-podnikani-v-usteckem-kraji/>
- ESFCR, 2022. Podpora sociálního podnikání. In: ESFCR [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/prehled-vyzev-opz-plus/-/asset_publisher/SfUza2tXdZGm/content/podpora-socialniho-podnikani-1-?inheritRedirect=false
- ESFCR, 2023. Program S-podnik. In: ESFCR [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/financni-nastroje/program-s-podnik>
- Fokus ČR, 2023. Zaměstnávání / Sociální podnikání. In: Fokus ČR [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://fokus-cr.cz/index.php/zamestnavani-a-socialni-podnikani>
- FOKUS PRAHA, 2023. Sociální podnikání. In: Fokus Praha [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://fokus-praha.cz/co-delame/socialni-podnikani/>
- HYÁNEK, Vladimír, Mirka WILDMANNOVÁ a Zuzana RENNEROVÁ, 2018. Sociální podnikání [online]. In: . [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://anno-cr.cz/wp-content/uploads/2018/09/Publikace-Soci%C3%A1ln%C3%AD-podnik%C3%A1n%C3%AD_final.pdf
- Inkubátor sociálních podniků, 2023. In: Zaměstnaný region [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.zamestnanyregion.cz/inkubatorsp>
- JEŽKOVÁ, Monika, 2023. Podporujeme oblast sociálního podnikání: Nadace O2 usedla do poroty Cen ZLATÁ VÁŽKA. In: Nadace O2 [online]. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://nadaceo2.cz/novinky/podporujeme-oblast-socialniho-podnikani-nadace-o2-usedla-do-poroty-cen-zlata-vazka>
- KSP, 2020. Komora sociálních podniků. In: Komora sociálních podniků [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://komora-socialnich-podniku.cz/onas/>
- MANDYS, Jan a Claudia VARHOL, 2023. Sociální problematika a role obce. In: Příručka zastupitele [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.priruckazastupitele.cz/11-socialni-problematika-a-role-obce/>
- Magistrát města Ostrava, 2023. Sociální podnikání. In: Sociální věci Ostrava [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://socialniveci.ostrava.cz/socialni-podnikani/>

- MMR, 2023. Kraj Olomoucký. In: Databáze strategií [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/olk/strategie>
- MPSV, 2015. MPSV vyhlásilo novou výzvu pro sociální podniky. Na podporu je připraveno 100 milionů. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/mpsv-vyhlasiilo-novou-vyzvu-pro-socialni-podniky-na-podporu-je-pripraveno-100-milionu>
- MPSV, 2017. Na podporu sociálního podnikání míří z Evropských fondů dalších 150 milionů korun. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://1url.cz/yuTGF>
- MPSV, 2019. MPSV zahájilo další vlnu podpory sociálního podnikání. Na nové projekty přibýlo dalších 400 mil. Kč. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/mpsv-zahajilo-dalsi-vlnu-podpory-socialniho-podnikani-na-nove-projekty-pribylo-dalsich-400-mil-kc>
- MPSV, 2020. Dotazníkové šetření sociálních podniků 2019. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/ke-stazeni/pruzkumy-a-setreni/3976-dotaznikove-setreni-socialnich-podniku-2020>
- MPSV, 2022. Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR 2022. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/publikace/4867-vyhodnoceni-dotaznikoveho-setreni-socialnich-podniku-v-cr-2022>
- MPSV, 2023a. Adresář sociálních podniků. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/adresar-socialnich-podniku>
- MPSV, 2023b. Sociální podnikání: principy a definice. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-10-30]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>
- MPSV, 2023c. OP Praha - pól růstu ČR. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://1url.cz/luTlx>
- MPSV, 2023d. Moravskoslezský kraj – podpora sociálního podnikání. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/financovani/programy-kraju/3019-moravskoslezsky-kraj-podpora-socialniho-podnikani>
- MUNI, 2023. Environmentální studia. In: OÚ Fakulta sociálních studií [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23206-environmentalni-studia?plan=2_23192_23208
- NAUŠ, Miroslav, 2022. Krajský úřad uspořádal úvodní setkání k tématu Sociální podnikání v Ústeckém kraji. In: IÚstecko [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.iustecko.cz/krajsky-urad-usporadal-uvodni-setkani-k-tematu-socialni-podnikani-v-usteckem-kraji>
- NOVÁK, Anna, 2023. V Česku otevřely první čtyři SPointy, kontaktní místa pro zájemce o sociální podnikání. In: Svět neziskovek [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/aktualne-z-nezisku/v-cesku-otevrelly-prvni-ctyri-spoiny-kontaktmi-mista-pro-zajemce-o-socialni-podnikani>
- Olomoucký kraj, 2022. 1. veletrh sociálního podnikání v Olomouckém kraji. In: Facebook [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://web.facebook.com/olomouckykr/photos/a.228637823816223/5895599083786707/?type=3&rdc=1&rdc>
- OP PPR, 2023. Výzvy: OP Praha - pól růstu ČR. In: Peníze pro Prahu [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.penizeproprahu.cz/vyzvy/?sc=7>

- OSTRAVSKÁ UNIVERZITA, 2023. Komora sociálních podniků. In: OÚ Fakulta sociálních studií [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://fss.osu.cz/studijniobory/?specializaceid=3657>
- Parádní kraj, 2023. Podpora Pardubického kraje. In: Parádní kraj [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://paradnikraj.cz/podnikam/socialni-podnikani/>
- Platforma NNO, 2023. Sociální podnikání. In: Platforma rozvoje NNO [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <http://platformanno.weebly.com/sociaacutelniacute-podnikaacuteniacute.html>
- PLOCEK, Petr, 2016. Sociální podniky mohou u UniCredit Bank získat finanční granty i odborné poradenství. In: Svět neziskovek [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/fundraising/socialni-podniky-mohou-u-unicredit-bank-ziskat-financni-granty-i-odborne-poradenstvi>
- Poptavky.cz [online], 2023. [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.poptavky.cz/>
- SINEC: KLASTR SOCIÁLNÍCH INOVACÍ A PODNIKŮ, 2023. [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://www.klastr-socialnich-podniku.cz/>
- SOVZ, 2023. Podpora účasti sociálních podniků ve veřejných zakázkách. In: SOVZ [online]. [cit. 2023-12-08]. Dostupné z: <https://www.sovz.cz/temata/podpora-socialnich-podniku-v-zadavani-verejnych-zakazek/>
- Sociální akademie, 2023. Sociální akademie [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://akademie-socialni.cz/cze/>
- Středočeský kraj, 2015. WORKSHOPY SOCIÁLNÍ EKONOMIKY A PODNIKÁNÍ [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/socialni-ekonomika-a-podnikani>
- TACR, 2023. Veletrh podpory podnikání a inovací pro firmy a podnikatele z Olomouckého kraje. In: TACR [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.tacr.cz/kalendar/veletrh-podpory-podnikani-a-inovaci-pro-firmy-a-podnikatele-z-olomouckeho-kraje/>
- TESSEA, 2023a. Tematická síť pro sociální ekonomiku [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.tessea.cz/cz/>
- TESSEA, 2023b. Krizové řízení v sociálních podnicích. In: TESSEA [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.tessea.cz/cz/socialnipodnikani/publikace-2/759-krizove-rizeni-socialnich-podniku>
- ÚK, 2022. Podpora sociálního podnikání v Ústeckém kraji. In: Ústecký kraj [online]. [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/podpora-socialniho-podnikani-v-usteckem-kraji/d-1773100>
- Úřad vlády ČR, 2017. Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2017. [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2017.pdf>
- WILDMANNOVÁ, Mirka, 2017. Jak podporovat sociální podnikání na krajské úrovni [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://relik.vse.cz/2017/download/pdf/152-Wildmannova-Mirka-paper.pdf>
- Dotaceonline.cz – průběžný zdroj - Dotaceonline.cz - ISSN 1803-201X